

*Оксана Ушакова, к.е.н., доцент
Юрій Кохно, здобувач освіти 3 курсу
ВСП ЗВО «Відкритий університет розвитку людини «Україна» Рівненський інститут,
м. Рівне*

ПІДТРИМАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Фінансова стабільність – це стан фінансової системи, за якого вона здатна належно виконувати свої основні функції такі як фінансове посередництво і здійснення платежів, а також протистояти кризовим явищам [1]. Під час війни фінансові ризики загалом є такими: кредитний; ліквідності; галузевий; відсотковий; валютний. Обов'язковими заходами Національного банку України (НБУ), з огляду на ці ризики, на нашу думку, можуть бути: вплив на зменшення попиту в готівковому сегменті валютного ринку; заходи впливу за недотримання вимог до договорів про споживчий кредит; встановлення вимог до плану відновлення діяльності фінансових інститутів у післявоєнний період.

Парламент України ухвалив Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей діяльності фінансового сектору у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні» [2], що покликаний підтримати фінансовий сектор під час війни, а саме: НБУ надано більше повноважень під час особливого періоду, що включає період дії воєнного стану і період відбудови після закінчення воєнних дій; для стабільності на страховому ринку спрощено процедури прийняття рішень щодо залучення вільних до розміщення коштів централізованих страхових резервних фондів, створених при Моторному (транспортному) страховому бюро України; для банків і для їх клієнтів, продовжено термін дії Закону «Про фінансову реструктуризацію» до 1 січня 2028 року [6]; відтерміновано введення в дію Закону «Про платіжні послуги» з 1 серпня на 1 грудня 2022 року [4].

Щодо роботи банківської системи в період запровадження воєнного стану, то НБУ ухвалив такі рішення: банки забезпечують роботу відділень; безготівкові розрахунки здійснюються без обмежень; НБУ здійснює підкріплення готівкою без обмежень; НБУ здійснює бланкове рефінансування банків для підтримки ліквідності без обмежень за сумою терміном до 1 року з можливістю пролонгації ще на 1 рік [5]. Також передбачаються: призупинення роботи валютного ринку України, крім операцій з продажу іноземної валюти

клієнтами; фіксація офіційного курсу з початку війни; обмеження зняття готівки в обсязі 100 тис. грн на день та заборона видачі готівкових коштів з рахунків в іноземній валюті, крім підприємств й установ, що забезпечують виконання мобілізаційних планів, Уряду та окремих дозволів НБУ без нарахування і зняття комісій; зупинка обслуговування резидентів держави, що здійснила збройну агресію проти України; скасування вимоги гарантування грошових вимог та прав на вимоги виконання договірних зобов'язань першокласними банками для цілей іноземного інвестування; відновлення обов'язку для фінансових установ й інших осіб подавати до НБУ звітність та іншу інформацію, за винятком тих, які перебувають у районі проведення воєнних дій або в тимчасовій окупації. Важливим є і надання можливості НБУ вести рахунки державних органів, а також підтримувати фінансовий сектор необхідно за допомогою наділення НБУ повноваженнями здійснювати організаційно-правові заходи щодо охорони державної таємниці.

З метою охорони державної таємниці впроваджуються такі вимоги: до виготовлення, користування, збереження, передачі, транспортування й обліку матеріальних носіїв секретної інформації; обмеження її оприлюднення, передачі іншій державі, поширення іншим шляхом; обмеження щодо перебування та діяльності в Україні іноземців, осіб без громадянства й іноземних юридичних осіб, їх доступу до державної таємниці, а також розташування та переміщення об'єктів і технічних засобів, що їм належать; спеціальний порядок допуску та доступу громадян до державної таємниці; технічний і криптографічний захисти секретної інформації. У цих умовах збереження конфіденційності інформації щодо операцій з клієнтами банків є невід'ємною складовою посиленої банківської роботи в частині удосконалення внутрішньої документації, укладання з працівниками договорів про нерозголошення інформації, проведення тренінгів [3].

Таким чином, окреслені напрями підтримання фінансової стабільності держави у період воєнного стану в умовах глобальних трансформацій дають змогу удосконалити правове регулювання діяльності НБУ, покращити фінансову стабільність діяльності фінансових інститутів, запобігти кризовим явищам на ринку фінансових послуг і сприяють зменшенню негативного впливу наслідків воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Перепьолкіна О. О. Ефективність забезпечення фінансової стабільності засобами макропруденційної політики НБУ. *Herald of Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences*. Львівський торговельно-економічний університет. Львів. № 63, 2021. С. 57–63.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей діяльності фінансового сектору у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні. Закон України № 2463-IX від 27.07.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2463-20#Text>.
3. Про державну таємницю. Закон України № 3855-XII від 21.01.1994 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2463-20#Text>. https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18.
4. Про платіжні послуги. Закон України № 1591-IX від 30.06.2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20>.
5. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану. Постанова Правління НБУ № 2463-IX 18 від 24.02.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text>.
6. Про фінансову реструктуризацію. Закон України № 1414-VIII від 14.06.2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-19>.